

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3098/2019. (V. 17.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Gpkf.II.25.176/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Egy gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Győri Ítéltábla Gpkf.II.25.176/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz és jogorvoslathoz való alkotmányos jogok sérelmét állítva.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita lényege az alábbiakban foglalható össze. Az indítványozó mint perújító alperes perújítási kérelmet terjesztett elő a Veszprém Megyei Törvényszékhez (a továbbiakban: törvényszék), amelyben azt kérte a törvényszéktől, hogy a 11015/Ü/30341/2017/4. szám alatt a perújított felperes kérelmére kibocsátott és 11015/Ü/30341/2017/5. számú jogerősítési záradékkal ellátott fizetési meghagyást egészében helyezze hatályon kívül és utasítsa el a perújított felperes keresetét. A törvényszék a perújítás megengedhetősége tárgyában lefolytatott bizonyítási eljárást követően a perújítási kérelmet – mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant – 1.G.40.060/2017/14.III. számú végzésével elutasította. A perújítás megengedhetősége körében a törvényszék az alábbi tényállást tárta fel. A perújított felperes a fizetési meghagyásban szellemi alkotáshoz fűződő jog megsértése címén 85 millió forintot, míg személyiségi jog megsértése címén 5 millió forintot követelt egy 2017. február 22-i keltezésű fizetési felszólításra hivatkozással. A fizetési meghagyást tartalmazó postai küldemény 2017. április 6-án – értesítés hátrahagyása után postahelyi átvétellel – kézbesítésre került a perújító alperesnek.
- [3] A postai küldeményt az annak átvételére jogosító meghatalmazással perújító alperes alkalmazottja vette át. A fizetési meghagyás ellentmondás hiányában 2017. április 22-én jogerőre emelkedett. A perújító alperes a jogerőre emelkedett fizetési meghagyásról csak a jogerőre emelkedés után, 2017. május 22-én szerzett tudomást, amikor átvette az eljáró önálló bírósági végrehajtó átiratát és hatósági átutalási megbízását. A perújító alperes perújítási kérelmében a fizetési meghagyás alapjául szolgáló perújított felperesi követelés tény-és jogalapjával összefüggésben a következőkre hivatkozott. A perújított felperes által a perújító alperes részére megküldött 2017. február 22-én kelt fizetési felszólításból értesült arról, hogy a perújító felperes által érvényesíteni kívánt követelés egy 2010. december 28-án kelt szerződésből ered. A hivatkozott szerződést a perújított felperes részéről N.N. írta alá, annak tárgyát a 0120/NA/2008-3/ÖP-6 számú projekt keretében N.N. által elkészített és a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál szakirodalmi műként nyilvántartásba vett szellemi termék létrehozása

képezte. A 2010. december 28-án kelt szerződés szerint a perújító alperes a szellemi terméket addig használhatta jogszerűen, amíg a perújított felperesi társaság részéről N.N. a perújító alperes megbízásából vezető funkcióban személyesen részt vesz a projekt megvalósításában és a szellemi alkotások felhasználásában. A felek 2016. január 1-jén e tárgyban megbízási szerződést kötöttek, ami 2016. július 5-én megszűnt. A perújított felperes a megbízási szerződés megszűnésére tekintettel arra hivatkozott, hogy a perújító alperes 2016. július 5-ét követően jogosulatlanul használta a szellemi terméket, a fizetési meghagyásban érvényesített követeléseit erre a jogosulatlan használatra alapította.

[4] A perújító alperes a perújítási kérelmében több tény is megjelölt perújítási okként, amelyek álláspontja szerint a fizetési meghagyásos eljárásban nem kerültek elbírálásra, és amelyek elbírálásuk esetén a perújító alperesre kedvezőbb határozatot eredményeztek volna. E körben – egyebek mellett – arra is hivatkozott, hogy a 2017. február 22-i fizetési felszólításban a perújító felperes által követelése alapjául megnevezett 2010. december 28-i keltű szerződés a felek között nem jött létre; abból semmilyen jogosultság és követelés nem állhatott fenn sem a perújított felperes sem N.N. javára és a perújító alperes terhére. Ennek alátámasztására a perújító alperes ugyancsak perújítási okként hivatkozott egy új, a fizetési meghagyásos eljárásban el nem bírált okirati bizonyítékra a perújító alperes 2010. december 28. napján képviselői joggal rendelkező ügyvezetőjének 2017. szeptember 17-én kelt levelére. Ebben az ügyvezető akként nyilatkozott, hogy az ügyvezetése alatt a perújított felperes által a fizetési felszólításban megjelölt szellemi termékkel kapcsolatos, illetve arra vonatkozó szerződést sem N.N.-nel sem mással nem kötött.

[5] 1.2. A perújító alperes arra vonatkozóan, hogy a perújítási kérelmében megjelölt perújítási okokat a korábbi eljárás során hibáján kívül nem érvényesíthette, arra hivatkozott, hogy nem ő teremtett tudatos magatartásával olyan objektív helyzetet, amely miatt a fizetési meghagyással szemben nem került sor a törvényes határidőn belül ellentmondás előterjesztésére. Az ellentmondás elmaradása a perújító alperes szerint arra volt visszavezethető, hogy a fizetési meghagyást átvevő, annak iktatásáért és az iratkezelés felügyeletéért is felelős munkavállalója az iratkezelési szabályzatban rögzítettek ellenére nem adta át a fizetési meghagyást sem a munkahelyi utódjának sem felettesének. Ezért a perújító alperes ügyvezetője nem szerzett arról tudomást az ellentmondásra nyitva álló határidőn belül. A perújító alperes arra is hivatkozott továbbá, hogy az iratkezelési szabályzat bevezetésével minden általában és tőle elvárható intézkedést megtett annak érdekében, hogy az iratkezelés részletekbe menően szabályozott és naprakész legyen, azonban a fenti munkavállalói magatartást semmilyen módon nem tudta sem előre, sem utólag kivédeni így az önhibának a részéről nem tekinthető. A perújítási okként megjelölt új bizonyítékkal a volt ügyvezető 2017. szeptember 17-én kelt levelével összefüggésben a perújító alperes arra hivatkozott, hogy ez a bizonyíték csak a fizetési meghagyással szembeni ellentmondásra nyitva álló határidő lejártát követően jutott a tudomására, így azt értelemszerűen nem érvényesíthette az ellentmondásra nyitva álló határidőben. A törvényszék a perújítás megengedhetősége körében lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a perújító alperesnél fennállott iratkezelési hiányosságok, a cégen belüli irattovábbítás utólagos ellenőrizhetetlensége olyan perújító alperest terhelő mulasztások, amelyek a fizetési meghagyással szembeni ellentmondás benyújtásának az elmulasztása körében az önhiba hiányát nem támasztották alá. A törvényszék azt sem látta a perújító alperes részéről kétséget kizáróan bizonyítottan, hogy a fizetési meghagyást átvevő és a perújító alperesnél utolsó munkanapját töltő munkavállaló, aki N.N.-nel ismeretségi viszonyban állt, szándékosan rejtette volna el az általa átvett fizetési meghagyást a perújító alperes ügyvezetője elől.

[6] 1.3. A törvényszék végzésével szemben a perújító alperes fellebbezéssel élt, a Győri Ítéltábla (a továbbiakban: ítéltábla) az alkotmányjogi panasszal támadott Gpkf.II.25.176/2018/2. számú végzésével a törvényszék végzését helybenhagyta. Az ítéltábla megállapította, hogy a törvényszék a szükséges körben a tényállást feltárta, és azt helyesen állapította meg. Az ítéltábla egyetértett a perújítás megengedhetősége törvényi feltételei hiánya körében a törvényszék által elfoglalt nemleges állásponttal, osztotta annak jogi indokolását. Az ítéltábla kizárólag a törvényszék végzésének az indokolását egészítette ki, annak hiányosságai miatt, ami nem képezte akadályát a perújító alperes fellebbezése nyomán az elsőfokú végzés másodfokú felülbírálatának. Az ítéltábla e körben arra mutatott rá, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 260. § (2) bekezdése alapján a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára alapított perújítási kérelem kapcsán a perújító alperes azt tartozott igazolni, hogy a perújítási kérelemben említett tény, bizonyítékot a korábbi eljárás során önhibáján kívül nem érvényesíthette. Az ítéltábla kifejtette, hogy az önhibán kívüliséget egy fizetési meghagyást követő perújításnál nehezebb megítélni, mint egy peres eljárást követően; az előbbi körben

az irányadó bírói gyakorlat kiemelten vizsgálja azt, hogy a perújító fél az ellentmondás elmulasztásában vétlen volt-e vagy sem.

- [7] Az ítéletábra megállapítása szerint a perújítási kérelemben a perújító alperes által perújítási okként megjelölt új tények és bizonyítékok teljes körére irányadó az, hogy azokat a perújító alperes az ellentmondás előterjesztésére nyitva álló határidőben már ismerte, vagy a rendelkezésre álló adatok alapján kellő gondossággal eljárva megismerhette és az ellentmondásban a bíróság elé tárhatta volna. Az ítéletábra rámutatott arra, hogy a perújító alperes kellő körültekintés mellett meggyőződhetett volna arról, hogy a perújított felperes 2017. február 22-i fizetési felszólításában megnevezett szerződés ténylegesen létezik-e vagy sem, s beszerezhetette volna erre nézve a korábbi ügyvezető nyilatkozatát. Az ítéletábra a Fővárosi Ítéletábra 16.Gf.41.115/2003/7. számú végzésére utalással kifejtette, hogy nem minősülhet önhibán kívüli mulasztásnak, így a perújítás alapjául sem szolgálhat olyan tény, körülmény ismeretének a hiánya, amely a jóhiszemű joggyakorlás szempontjai szerinti átlagos gondosság, körültekintés mellett a fél által megismerhető lett volna.
- [8] Az ítéletábra erre tekintettel megállapította, hogy a konkrét esetben a volt ügyvezető 2017. szeptember 17. napján kelt levele sem minősül olyan tényre vonatkozó bizonyítéknak, amely pusztán arra figyelemmel megengedhetővé tenné a perújítást, hogy a fizetési meghagyás jogerőre emelkedése utáni időpontban keletkezett. Az ítéletábra végzése indokolásában arra is rámutatott továbbá, hogy az ellentmondás előterjesztésének az elmaradása önmagában még nem zárja ki a fizetési meghagyással szemben a perújítási kérelem előterjesztését, amennyiben azonban az ellentmondás előterjesztésének az elmaradása mögött a fél önhibának minősülő magatartása áll, úgy a perújítás megengedésére nincs lehetőség (ahogyan arra a Győri Ítéletábra a Gf.IV.20.402/2007/2. számú döntésében is rámutatott). Az ítéletábra szerint a perújító alperes érvelésével szemben nemcsak abban az esetben nem engedhető meg a perújítás, amikor a fél tudatosan nem él az ellentmondás lehetőségével, vagy tudatos magatartásával teremt olyan helyzetet, hogy határidőben nem képes ellentmondással élni, hanem akkor sem, ha saját gondatlansága vezet az utóbbihoz, mivel ilyen esetben sem állapítható meg az önhiba hiánya. Az ítéletábra indokolása szerint a perújító alperes képviselőjére jogosult személy tényleges tudomásszerzésére nincsen szükség az önhiba megállapításához; elegendő – miként az a perbeli esetben is történt –, ha a tudomásszerzés lehetősége fennállt és annak elmaradása körében az önhiba hiánya nem nyer bizonyítást. A fenti indokok mentén jutott az ítéletábra az alkotmányjogi panasszal támadott végzésében arra a következtetésre, hogy a perújító alperes az ellentmondásra nyitva álló határidő önhibából eredő elmulasztása miatt nem tudta érvényesíteni az alapeljárásban azon körülményeket, amelyekre utóbb a perújítási kérelmét alapozta, ezért helyesen állapította meg a törvényszék azt, hogy a perújítás a vizsgált esetben – figyelemmel a régi Pp. 260. § (2) bekezdésére – nem megengedett.
- [9] 2. Az indítványozó (perújító alperes) alkotmányjogi panaszában az ítéletábra támadott végzését több indokból is az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogba, illetve a (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való alapjogba ütközőnek ítélte. Egyrészt azt kifogásolta, hogy az ítéletábra a perújítás megengedhetőségéhez a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjában és a (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételeken túl a korábban el nem bírált új tényről és új bizonyítékokról való tudomásszerzés körében is az indítványozó önhibáját állapította meg, holott a régi Pp. mondott rendelkezései csak az indítványozó által a korábbi eljárás idején ismert, el nem bíralt tény és bizonyíték érvényesítése (bíróság elé terjesztése) körében teszi a bíróság által vizsgálhatóvá a perújító fél önhibáját. Ebből következően az indítványozó szerint az ítéletábra egy a régi Pp.-ben nem szereplő feltételre hivatkozással nem találta a perújítást megengedhetőnek a vizsgált esetben.
- [10] 2.1. Az indítványozó álláspontja szerint a perújítási kérelmében megjelölt új tényt és új bizonyítékot csak 2017. szeptember 18. napján ismerte meg, így nem terhelheti önhiba abban, hogy 2017. február 22. napjáig, az ellentmondás előterjesztésére nyitva álló határidő lejártáig azt nem érvényesítette. Az indítványozó szerint az ítéletábra kifogásolt jogértelmezése nem áll összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével és annak 28. cikkével. Az leszűkíti az indítványozó jogorvoslathoz való jogát akkor, amikor az új tényről és új bizonyítékokról való tudomásszerzés elvárható időpontja körében vizsgálja az önhibát. Az indítványozó álláspontja szerint nem lehet a perújító alperes terhére róni és emiatt a perújítási kérelmét elutasítani arra hivatkozással, hogy a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontja szerinti új tényt és új bizonyítékot kellő körültekintés mellett korábban is megismerhette volna. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot azért látta sérülni, mert véleménye szerint az ítéletábra nem tett eleget a támadott végzésében az indokolási kötelezettségének. Nem indokolta azt, hogy a perújítási kérelemben megjelölt új

tény és új bizonyíték miatt nem volt alkalmas a perújítás megengedhetőségére. E körben az indítványozó arra hivatkozott, hogy a fellebbezés kiegészítésében részletesen kifejtette, hogy határozott és biztos tudomást arról, hogy a perújított felperes követelése alapjául szolgáló szerződés jogi értelemben nem jött létre a korábbi ügyvezető 2017. szeptember 18. napján kelt leveléből szerzett. Ugyancsak hivatkozott arra is, hogy a fellebbezés kiegészítésében arra is utalt, hogy nem életszerű és nem is elvárható a perújító alperes ügyvezetőjétől az, hogy 2017. február 10. napján a perújított felperes által lehetővé tett iratbetekintésen az elé tárt szerződés másolatán szereplő aláírásra nézve már ekkor megkeresse a korábbi ügyvezetőt, hogy nyilatkozzon arról, hogy valóban aláírt-e ilyen szerződést. Az indítványozó szerint az ítélet támadott végzésének az indokolásában szereplő „a rendelkezésre álló adatok alapján” megállapítás, nem elégíti ki sem a régi Pp. 221. §-ában foglalt törvényi, sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt a bírósági döntés indoklására vonatkozó alaptörvényi követelményt.

- [11] 2.2 Az indítványozó szerint a támadott végzés indokolása nem ad számot arról, hogy mely, az eljárásban bizonyított tényből jutott arra a következtetésre az ítélet támadott végzésében, hogy a perújítási kérelemben megjelölt új tény és új bizonyíték kellő gondosság mellett megismerhető és az ellentmondásban a bíróság elé tárható lett volna; kellő körülmények mellett a perújító alperes meggyőződhetett volna arról, hogy a perújított felperes 2017. február 22. napján kelt fizetési felszólításában szereplő szerződés ténylegesen létezik-e vagy sem, s beszerezhetette volna erre nézve a korábbi ügyvezető nyilatkozatát. Az indítványozó szerint az ítélet támadott végzésének különös súlyt ad az, hogy a perújítási eljárás alapeljárása fizetési meghagyásos nemperes eljárás volt, amelyben tények és bizonyítékok elbírálására nem került és nem is kerülhetett sor, továbbá az is, hogy a törvényszék nem bírálta el a perújítási kérelem azon részét, ami az új tényre és az új bizonyítékokra vonatkozott. Az indítványozó ilyen indokok alapján kérte az ítélet támadott végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [13] 2. A régi Pp. indítvány elbírálása során figyelembe vett az eljárt bíróságok által alkalmazott rendelkezései:

„260. § (1) A jogerős ítélet ellen perújításnak van helye, ha

a) a fél oly tényre vagy bizonyítékra, illetőleg olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, amelyet a bíróság a perben nem bírált el, feltéve, hogy az – elbírálás esetén – reá kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna;

(2) Az (1) bekezdés a) pontja alapján a felek bármelyike csak akkor élhet perújítással, ha az ott említett tény, bizonyítékot vagy határozatot a korábbi eljárás során hibáján kívül nem érvényesíthette.”

III.

- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozta, amely szerint az az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
- b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [15] Az indítványozó az ítéletábrán az azt a jogerős végzést támadta, amely helybenhagyta a törvényszéknek a perújító alperes perújítási kérelmét – mint érdemi elbírálásra alkalmatlan kérelmet – elutasító végzést. Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott végzés az Abtv. 27. §-a alapján az ügy érdemében meghozott, illetve a bírósági eljárást befejező olyan egyéb döntésnek tekinthető-e, amellyel szemben helye lehet alkotmányjogi panasz benyújtásának. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében a bíróság peres eljárásban meghozott végzései közül a bírósági eljárást befejező végzések körébe a régi Pp. szabályai alapján azok a végzések sorolhatóak, amelyek joghatásaként a még perré nem alakult eljárás, a per, vagy annak valamely szakasza lezárul. A bírósági eljárást befejező végzések az eljárás egészére mint folyamatra hatnak ki, annak befejezését eredményezik, mint például a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító, a pert megszüntető, a fellebbezést vagy a perújítási kérelmet elutasító végzés [3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]]. A fentiekre tekintettel a jelen ügyben a panasszal támadott az ítéletábra által meghozott jogerős végzést az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában foglalt fenti feltétel szempontjából érdemben vizsgálhatónak tekintette.
- [16] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 31. § (6) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesszen a testület elé. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóság kérdésében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. §-a szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az ítéletábra támadott végzést 2018. április 10-én vette kézhez. Alkotmányjogi panaszát az első fokon eljáró törvényszéknél 2018. május 17-én terjesztette elő, amely 2018. május 25-én érkezett be az Alkotmánybírósághoz. A fentiekből megállapíthatóan az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos törvényi határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó perújító alperesként vett részt a perújítási eljárásban jogosultsága és érintettsége fennáll. Az indítványozó a törvényszék elsőfokú végzésével szemben kimerítette a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit. Megállapítható továbbá, hogy a panasz megfelelt az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az indítványozó az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá a támadott bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], valamint az Alaptörvény sérelmét szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozó indokát adta az eljárás megindításának, kifejtette az Alaptörvényben foglalt és az indítványban felhívott jog sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], indokolta továbbá azt is, hogy a támadott bírói döntés miatt ellentétes az Alaptörvény általa felhívott rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyrészt azt kifogásolta, hogy az ítéletábra a támadott végzésében a perújítás megengedhetősége körében olyan jogértelmezésre jutott, amely a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjában és (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételeken az önhiba megállapíthatósága tekintetében túlmutat, és erre tekintettel Alaptörvénybe ütköző módon leszűkíti az indítványozó jogorvoslathoz való alapjogát. Ezen túlmenően az indítványozó szerint az ítéletábra támadott végzése nem tartalmaz megfelelő indokolást arra nézve, hogy az indítványozó által a perújítási kérelemben felhozott új tény és bizonyíték miért nem adhatott alapot a perújítás megengedhetőségére. Az indítványozó szerint mindezek miatt az ítéletábra végzése sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot. Az Alkotmánybíróság az indítvány fent kifejtett érvei alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette egyrészt azt a kérdést, hogy az ítéletábra végzésében szereplő kifogásolt jogértelmezés leszűkítette-e az indítványozó jogorvoslathoz való jogát, másrészt azt, hogy az ítéletábra eleget tett-e a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos védelmi körébe tartozó indokolási kötelezettségének. Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben az alkotmányjogi panasz befogadása mellett döntött, úgy ítélte meg, hogy a fenti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések a panasz befogadását követő tartalmi vizsgálat alapján válaszolhatóak meg.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz indítvány nem megalapozott.
- [19] 1. Az Alkotmánybíróság elöljáróban a vizsgált ügyben is irányadó joggyakorlatára emlékeztet: az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja értelmében az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntések kizárólag alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének; azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek a következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak a jogszabályok értelmezési tartományának az alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben foglaljon állást {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. Sem a jogállamiság absztrakt elve, sem a tisztességes eljárás joga, de a diszkrimináció tilalma sem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet felletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [20] A vizsgált ügyben az indítványozó az ítéletábla támadott döntését azért ítélte ellentétesnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való alapjoggal, mert az álláspontja szerint olyan jogértelmezést tartalmaz, amely – annak következtében, hogy a perújítás megengedhetősége körében a perújító alperes oldalán fennálló önhibát állapított meg és erre mint a perújítást kizáró okra tekintettel elutasította a perújítás iránti kérelmet – leszűkítette az indítványozó hatékony jogorvoslathoz való jogát. Közelebbről az indítványozó azt kifogásolta, hogy az ítéletábla jogértelmezése olyan okból nem tette lehetővé a vizsgált ügyben a perújítást, amely nem szerepel a régi Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjában és (2) bekezdésében. Ebből következően az indítványozó az ítéletábla kifogásolt végzésében foglalt jogértelmezést jogellenesnek és egyben a jogorvoslathoz való alapjogra kihatóan alaptörvény-ellenesnek is tekintette.
- [21] Az Alkotmánybíróságnak a fent ismertetett gyakorlatára figyelemmel a jelen ügyben abban az alkotmányossági kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az ítéletábla végzésében szereplő, az indítványozó által kifogásolt bírósági jogértelmezés sértette-e az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való alapjogát.
- [22] 2. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való alapjog alkotmányos védelmi köre a rendes jogorvoslatokra terjed ki. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út (összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]). A jogorvoslathoz való jog nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét {3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a perújítási eljárás esetleges elmaradása, a perújítási kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg {3300/2017. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [53]}.
- [23] A jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az ítéletábla azon végzését támadta alkotmányjogi panasszal, amely jogerősen elutasította az indítványozó perújítási kérelmét, mivel azt érdemi elbírálásra alkalmatlannak ítélte. Az Alkotmánybíróság – a fent ismertetett gyakorlata fenntartása mellett – azt is megvizsgálta, hogy a perújító alperes a fizetési meghagyással szembeni ellentmondás elmaradásának számára hátrányos jogkövetkezményét már korábban, a perújítási kérelem előterjesztését megelőzően is elháríthatta volna-e. Az Alkotmánybíróság ezt a körülményt azért tartotta szükségesnek külön is megvizsgálni, mert a jelen ügyben az ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett fizetési meghagyás következtében az eljárás nem alakult át perré; ekként az a rendes jogorvoslat, ami a perré átalakuló eljárás esetén az indítványozó által igénybe

vehető lett volna nem volt igénybe vehető. Az Alkotmánybíróság e körben a bíróságok által feltárt tényállás alapul vételével megállapította, hogy az indítványozó a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény 28. § (4) bekezdésében foglalt kimentési lehetőséggel nem élt; nem terjesztett elő igazolási kérelmet az ellentmondás elmulasztásából őt ért hátrányos jogkövetkezmények elhárítására. A határidőben előterjesztett igazolási kérelem esetén az indítványozó elháríthatta volna az ellentmondás elmulasztásából fakadóan őt ért hátrányos jogkövetkezményt, és az igazolási kérelemmel egyidejűleg előterjesztett ellentmondásában részletesen kifejtette volna jogi álláspontját, megtehetette volna bizonyítási indítványait. A fentiekből következően nem a fizetési meghagyásos eljárás esetén korlátozottan igénybe vehető, szigorú törvényi előfeltételekhez kötött perújítás igénybevétele volt az egyetlen és kizárólagos módja az ítéletábra jogerős végzésével elutasított perújítás következtében az indítványozót ért hátrány, az általa állított jogsérelem elhárításának. Emellett a perújító alperes nem volt elzárva a perújítási kérelem előterjesztésétől sem, és azzal élt is. Sem az ellentmondás, sem az igazolási kérelem előterjesztésének az elmaradása nem gátolta az indítványozót abban, hogy előterjeszthesse perújítási kérelmét. A törvényszék perújítást elutasító végzésével szemben az indítványozó rendes jogorvoslattal, fellebbezéssel élt, amit az ítéletábra érdemben bírált el. A perújítás megengedhetősége tárgyában meghozott elsőfokú bírósági határozattal szemben biztosított volt a magasabb bírói fórumhoz fordulás lehetősége, e körben az indítványozó által állított jogsérelem orvosolhatósága. Az ellentmondás hiányában jogerőre emelkedett fizetési meghagyás alapján megindult bírósági végrehajtási eljárásban a perújító alperes a végrehajtás megszüntetése iránt pert indíthatott, amely lehetőséggel élt is.

- [24] A kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben elutasította az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való alapjog sérelmét állító alkotmányjogi panaszleletet.
- [25] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban támadott ítéletábrai végzés indokolásában szereplő kifogásolt jogértelmezés nem tekinthető kirívóan törvénytől; az ítéletábra az irányadó bírósági gyakorlatra és a régi Pp. vizsgált ügyben alkalmazott 260. § (1) bekezdés a) pontjára és (2) bekezdésére tekintettel foglalt állást abban a jogkérdésben, hogy a perújítás megengedhetősége körében – a feltárt tényállás és a lefolytatott bizonyítás eredményeképpen – megállapítható volt-e a perújító alperes oldalán olyan önhiba, ami kizárta a perújítás megengedhetőségét. A konkrét ügyben az ítéletábra támadott végzésében foglalt jogértelmezés törvényességéről, még a támadott bírói döntés és a jogorvoslathoz való alapjog alkotmányos védelmi köre között fennálló érdemi elbírálást megalapozó tartalmi kapcsolat esetén sem foglalható volt állást az Alkotmánybíróság.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alkotmányos védelmi köre kiterjed az indokolt bírói döntésre is. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának az abszolút korlátját jelenti; azt, hogy a bíróság a döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges hogy számot adjon. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon [20/2017. (VII. 8.) AB határozat, Indokolás [26], 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [27] A vizsgált ügyben – figyelemmel az Alkotmánybíróság fentiekben hivatkozott gyakorlatára is – az Alkotmánybíróságnak abban az alkotmányossági kérdésben is döntenie kellett, hogy az ítéletábra panasszal támadott végzésének az indokolása sértette-e a mondott alapjogot. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy az ítéletábra a panasszal támadott végzésében álláspontja szerint nem adta megfelelő indokát annak, hogy az általa a perújítási kérelemben megjelölt új tény (a perújított felperes követelésnek az alapjául szolgáló szerződés jogilag nem létező) és új bizonyíték (a volt ügyvezető ezt alátámasztó 2017. szeptember 17. napján kelt levele) miért nem adott alapot a perújítás megengedésére. Kifogásolta továbbá azt is, hogy az indokolás azt sem tartalmazza, hogy az ítéletábra az eljárása során mely bizonyított tényből jutott arra a következtetésre, hogy a perújított alperes kellő gondosság mellett már a fizetési meghagyásos eljárásban is érvényesíthette volna a mondott új tényt és bizonyítékot.
- [28] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt állapította meg, hogy az ítéletábra a panasszal támadott végzésének az indokolásában kellő alaposítással megvizsgálta a fenti körben a perújító alperes észrevételeit, és ennek értékeléséről végzésében számot is adott. Az ítéletábra kiegészítette a törvényszék végzésének az indokolását,

a kiegészített indokolás I. pontja pedig tartalmazza azt, hogy a perújító alperes által a perújítási kérelemben megjelölt új tény és új bizonyíték miatt nem adott alapot a vizsgált ügyben a perújítás megengedésére, és azt is, hogy az ítéletábra milyen bizonyított tényből jutott arra a következtetésre, hogy a perújító alperes kellő gondosság mellett már a fizetési meghagyás jogerőre emelkedése előtt is érvényesíthette volna az új tényt és új bizonyítékot. Az ítéletábra e körben nem kizárólag a „rendelkezésre álló adatok alapján” fordulat alkalmazásával adta indokát annak, hogy miért jutott a vizsgált ügyben az indítványozó által kifogásolt következtetésre, hanem kellő mélységben indokolta is azt. E tekintetben az ítéletábra a támadott végzése indokolásában kiemelte, hogy valamennyi perújítási ok és bizonyíték vonatkozásában egységesen irányadónak tekinti azt, hogy a bíróságnak csupán azt kell vizsgálnia, hogy a perújító alperes vétkes volt-e az ellentmondás elmulasztásában. Erre tekintettel az ítéletábra indokolása szerint a vizsgált ügyben nem volt jelentősége annak, hogy a törvényszék az ellentmondás elmulasztásában való perújító alperes terhére eső önhiba megállapítását, és ez okból a perújítási kérelem elutasítását indokoló végzésében nem tért ki arra, hogy egyébként a perújító alperes által felhozott új tény és új bizonyíték perújítási okként miért nem lenne figyelembe vehető. Az ítéletábra támadott végzésének az indokolása ugyanakkor – annak hangsúlyozásával, hogy osztotta a törvényszék azon jogi álláspontját, hogy a perújító alperest vétkesség terhelte az ellentmondás elmulasztásában, és ezért nem volt megengedhető a perújítás – megfelelő mélységben indokolta azt is, hogy egyébként az indítványozó perújítási kérelmében szereplő új tény és új bizonyíték perújítási okként miért nem volt figyelembe vehető.

[29] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére alapított alkotmányjogi panaszleletet is elutasította.

Budapest, 2019. május 7.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/920/2018.

